

PERSONALITĂȚI DE VAZĂ ALE INTELECTUALITĂȚII TEHNICE DIN BASARABIA

„Faptele neridicate în cuvânt, se cufundă în uitare”
(Pindar – poet teban a.521-441 î.e.n.)

*Dumitru MANGERON – un PROFESOR între profesori***Dascălul Mangeron și școala sa.**

„Homines dum docent discunt”(Seneca).

O a treia - și, categoric, nu mai puțin importantă - caracteristică a activității de dascăl a profesorului D. L. Mangeron a constituit-o, indiscutabil, deosebita sa preocupare pentru modernizarea cursurilor pe care le predă. Această modernizare pe care, spre deosebire de modul obișnuit în care a fost înțeles acest proces la noi - acela de a înlocui, de regulă, unele probleme depășite cu probleme mai actuale, dar prezentată în aceeași schemă structurală a cursurilor de mecanică de acum 50—75 de ani -, profesorul a conceput-o ca o restructurare totală a disciplinei, care viza nu numai primenirea conținutului, ci și forma de prezentare a lui, afectând alegerea modelelor mecanice adoptate ca fundamente în construcția edificiului disciplinei, procesul de automatizare a disciplinei și chiar metodologia de investigare a fenomenelor mecanice. Realizarea acestui important obiectiv al procesului de restructurare a învățământului la disciplina de mecanică predată la Facultatea de mecanică a Institutului Politehnic Iași, obiectiv preluat și continuat de succesorii profesorului D. I. Mangeron ca titulari ai acestei discipline predate la facultățile de mecanică ieșene, a permis Catedrei de mecanica de la Institutul Politehnic din Iași să se afirme ca una dintre catedrele cu cele mai frumoase realizări în domeniul modernizării și al adaptării cursurilor din catedră la specificul profilelor de pregătire inginerescă cărora le erau destinate.

Un aspect mult controversat al activității de dascăl a profesorului D. I. Mangeron este cel legat de activitatea de elaborare a cărților de specialitate: cursuri, manuale, tratate, monografii.

Multora dintre cei care îi urmăreau, cu cele mai bune intenții, activitatea le apărea de neînțeles faptul că acest savant, a cărei fertilitate în elaborarea de lucrări originale de mare valoare științifică îi uimea pur și simplu pe colaboratori, a publicat, în întreaga viață, doar un număr de patru titluri de cărți și anume:

- *Fundamentele mecanicii*, lucrare publicată în colaborare cu profesorii Z. Gabos și I. Stan de la Universitatea din Cluj în Editura Academiei, în

anul 1961, în care profesorul D. I. Mangeron prezintă, cu multe contribuții originale, capitolul de Mecanica vibrațiilor;

- *Curs de mecanica cu aplicații în inginerie*, lucrare elaborată în colaborare cu N. Irimiciuc, apărută în patru volume între anii 1973 și 1974, în cadrul atelierului ROTAPRINT al Institutului Politehnic Iași;

- *Mecanica rigidelor cu aplicații în inginerie*, tratat publicat în colaborare cu N. Irimiciuc în Editura Tehnică - București și apărută în trei volume între anii 1978 și 1981 ;

- *Teoria optimizării structurilor*, monografie publicată în colaborare cu V. FI. Poterașu și A. Vulpe în Editura JUNIMEA - Iași, în anul 1980.

Cea mai plauzibilă explicație a acestui interes scăzut manifestat de profesorul D. I. Mangeron față de această formă de activitate didactică, o constituie concepția care a dominat în lumea universitară de la noi până în cel de-al șaptelea deceniu al secolului nostru, potrivit căreia nu avea rost să scrii o carte de știință, întrucât în cel mult zece ani ea devenea depășită ca urmare a procesului de explozie informațională declanșat în lume la mijlocul secolului, concepție căreia i-au fost tributari mulți oameni de știință ai Iașului și printre ei și profesorul D. I. Mangeron.

Începând cu cel de-al șaptelea deceniu al secolului, această concepție a început să fie părăsită, reafirmându-se un alt principiu al legilor de dezvoltare a culturii, exprimat atât de lapidar de dictonul latin: „*Qui scribet, bis legit*”. Într-adevăr, începând cu acel deceniu, a început să prindă contur, tot mai clar și mai imperativ - la noi cel puțin -, ideea necesității unei selecții și resistemizării a imensului material informațional apărut în cadrul fiecărei discipline, precum și aceea a necesității unei perfecționări a formei de prezentare a acestui material prin utilizarea instrumentului modern de investigație, idei realizabile concret numai prin elaborarea de cărți de specialitate capabile să devină lucrări de referință măcar pentru câteva generații următoare de specialiști; dacă, prezentarea liberă în fața unui auditoriu

oarecare, fie a unei prelegeri de curs, fie a unei într-o manieră personală a temei abordate, în schimb scrierea unei cărți - evident, în măsura în care ea nu se reduce la un amalgam eclectic de probleme, sau la o jalnică compilație - necesită lecturarea și evaluarea critică nu a unui singur material, ci a zeci și zeci de lucrări de specialitate. Profesorul D. I. Mangeron a înțeles și acest imperativ al noii etape de dezvoltare a culturii și științei în țara noastră și, dacă nu a realizat mai mult pentru transpunerea lui în viață, faptul s-a datorat și deplasărilor sale în străinătate, pe durate îndelungate, efectuate tocmai în această perioadă.

O ultimă formă a activității de dascăl a profesorului D. I. Mangeron pe care autorul cărții își propune să o mai prezinte este cea consacrată procesului de formare a cadrelor universitare cu înaltă calificare științifică, proces care, deși a început destul de târziu - din motive deja cunoscute, abia în anul 1966 i s-a încredințat sarcina de conducător de doctoranzi în specialitatea *Mecanica tehnica și vibrații* - , s-a desfășurat cu o intensitate nemaiîntâlnită la un alt conducător științific (peste 24 de doctoranzi în numai 20 de ani) și cu o arie de cuprindere unică în țară: nu numai cadrele universitare ieșene au beneficiat de sprijinul său în calificarea științifică superioară prin doctorat, ci doctoranzii săi proveneau din toate centrele universitare din țară, iar printre ei s-au numărat și personalități cu prestigiu științific recunoscut chiar la vremea aceea.

În legătură cu temele de doctorat se impun câteva concluzii:

- Varietatea, nemaiîntâlnită la un alt conducător științific, a subiectelor tezelor de doctorat susținute sub îndrumarea profesorului D. I. Mangeron evidențiază încă odată, dacă mai era nevoie, deosebita sa competență științifică;

- raportarea titlurilor tezelor la perioadele în care au fost elaborate și susținute ele scoate în evidență caracterul de „*lucrări de actualitate*” - la vremea respectivă - pe care îl au toate aceste teze de doctorat;

- împletirea atât de armonioasă a cercetării fundamentale proprii cu cercetarea aplicativă vizând rezolvarea unor probleme majore ridicate de practică - împletire vizibilă în toate tezele de doctorat menționate mai sus, evidențiază categorica eficiență - teoretică și practică - a acestor teze; elaborarea de noi modele matematice pentru descrierea proceselor mecanice și fundamentarea teoretică a noilor metode de investigație științifică concepute sunt, aproape

conferințe, nu implică neapărat și o prelucrare întotdeauna, însoțite, în aceste teze, de rezolvări concrete ale unor probleme ale vieții practice deosebit de importante la vremea respectivă.

O formă superioară a activității de formare, prin înalta calificare științifică a cadrelor universitare desfășurată de profesorul D. I. Mangeron în cadrul specialității de doctorat la care fusese numit a fost aceea de conferire, celor îndreptățiți, a titlului științific de „DOCTOR DOCENT”, profesorul fiind unul dintre puținii oameni de știință din țară care au primit dreptul de a acorda, în cadrul unor comisii prezidate de ei și în instituțiile culturale de care aparțineau ei, acest titlu științific.

Lista de mai jos a cadrelor universitare din țară cărora li s-a conferit acest titlu în comisiile prezidate de profesorul D. I. Mangeron: Prof dr. doc. R. Bogdan; Prof. dr. doc. Gh. Silaș; Prof. dr. doc. D. Maros; Prof. dr. doc. I. Constantinescu; Prof. dr. doc. N. Irimiciuc; Prof. dr. doc. A. Braier; Prof. dr. doc. N. Manolescu; Prof. dr. doc. C. Drăgan; Prof. dr. doc. A. Ripianu; Prof. dr. doc. D. Mocanu, asociată și listei celor care au obținut titlul științific de „DOCTOR INGINER” tot la acest profesor - cu aproape toate persoanele incluse în aceste liste devenite între timp personalități proeminente ale vieții universitare românești, unele din ele și ale vieții științifice internaționale-, îndreptățește afirmația că profesorul D. I. Mangeron, născut la Chișinău, a adus Iașului în general și Institutului Politehnic Iași în special, titlul de *Primul centru din țară – cronologic definit - de calificare superioară, prin doctorate și docențe, a specialiștilor români în domeniul Mecanicii teoretice și aplicate.*

Faptul că și după apariția, în țară, și a altor centre de calificare superioară în domeniul disciplinei menționate, prezența profesorului D. I. Mangeron în comisiile de acordare a titlurilor științifice de „DOCTOR INGINER” și de „DOCTOR DOCENT” a fost aproape permanentă, nu vine decât să confirme teza enunțată mai sus.

Încheind prezentarea și a acestei de a treia laturi a activității profesionale a profesorului D. I. Mangeron, cu unele spicuri din cartea profesorului N. Irimiciuc despre basarabeanul de origine D. I. Mangeron, se poate concluziona că profesorul D. I. Mangeron poate fi caracterizat prin calificativul - fără completarea răutăcioasă a lui Voltaire - de persoană „*De omni re scibile*” (Care știe despre toate!”

Rubrică susținută de Valeriu Dulgheru